

Sygn. akt C 165/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 sierpnia 2017r.

Sąd Okręgowy w Łomży Wydział I Cywilny

w składzie :

Przewodnicząca : Joanna Rawa

Protokolant : Alicja Gładysiak

po rozpoznaniu w dniu 9 sierpnia 2017r. w Łomży

na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa- naczelnika Urzędu Skarbowego w K.

przeciwko A. C. (1), R. C. i A. C. (2)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I- uznaje za bezskuteczną w stosunku do Skarbu Państwa- Naczelnika Urzędu Skarbowego w K. umowę o dożywocie zawartą w dniu 2 grudnia 2013r. w Kancelarii Notarialnej w K. przed Notariuszem K. T. (Repertorium A Numer (...)) pomiędzy R. C. i A. C. (2) a A. C. (1), mocą której R. C. i A. C. (2) przenieśli na rzecz A. C. (1) prawo własności zabudowanego gospodarstwa rolnego składającego się z działek gruntu położonych:

1. w obrębie wsi S., gmina K., powiat (...), województwo (...), oznaczonych w ewidencji gruntów numerami (...) o łącznej powierzchni 5,6200 ha,
2. w K., powiat (...), województwo (...), oznaczonych w ewidencji gruntów numerami (...), (...) o łącznej powierzchni 0,7995 ha,

dla których w Sądzie Rejonowym w Łomży w Wydziale Ksiąg Wieczystych jest prowadzona księga wieczysta oznaczona obecnie numerem (...), w zamiana za co A. C. (1) zobowiązał się zapewnić R. C. i A. C. (2) dożywotnie utrzymanie, w tym prawo wspólnego korzystania z całego budynku mieszkalnego położonego na działce gruntu o numerze 278 położonej we wsi S., któremu to powodowi Skarbowi Państwa –Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w K. przysługują:

-wobec R. C. wierzytelności z tytułu podatku od towarów i usług za okresy: styczeń 2001r, od stycznia do maja 2002r., od lipca do grudnia 2002r. wskazane w tytułach wykonawczych nr SM (...)

-wobec małżonków R. C. i A. C. (2) wierzytelność z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych za 2002r. wskazana w tytule wykonawczym nr 2007 - (...).(…)– do wysokości wierzytelności 300.000 złotych;

II- oddała powództwo w stosunku do R. C. i A. C. (2);

III- nakazuje pobrać od A. C. (1) na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Łomży) kwotę 15.000 złotych tytułem opłaty od pozwu;

IV- koszty procesu między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt I C 165/17

UZASADNIENIE

Powód – Skarb Państwa reprezentowany przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w K. w pozwie wniesionym przeciwko A. C. (1), R. C. i A. C. (2) wniósł o:

1. uznanie za bezskuteczną wobec Skarbu Państwa-Naczelnika Urzędu Skarbowego w K. umowę zawartą w dniu 2 grudnia 2013 r. przed notariuszem K. T., (Repertorium A numer (...)), mocą której R. i A. małżonkowie C. przenieśli na rzecz syna A. C. (1) prawo własności zabudowanego, zorganizowanego gospodarstwa rolnego, składającego się z działek gruntu, położonych:

a) w obrębie wsi S., gmina K., powiat (...), województwo (...), oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o łącznej powierzchni 5,6200 ha;

b) w K., powiat (...), województwo (...), oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o łącznej powierzchni 0,7995 ha,

dla których Sąd Rejonowy w Łomży VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadził księgę wieczystą nr (...) (obecnie: wydzielona księga wieczysta nr (...)), w zamian za co A. C. (1) zobowiązał się zapewnić rodzicom R. i A. małżonkom C. dożywotnie utrzymanie, w tym prawo wspólnego korzystania z całego budynku mieszkalnego posadowionego na działce gruntu o numerze geodezyjnym (...), położonej we wsi S., których to czynności dokonano z pokrzywdzeniem wierzyciela Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego w K..

Ponadto wniósł o zasądzenie od pozwanego A. C. (1) oraz od pozwanych R. C. i A. C. (2) solidarnie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że R. C. pozostaje dłużnikiem Skarbu Państwa z tytułu podatku VAT za miesiące: grudzień 2001 r., styczeń - maj 2002 r., lipiec - grudzień 2002 r. oraz (wraz z małżonką A. C. (2)) z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych za 2002 rok. Ww. zaległości zostały stwierdzone tytułami wykonawczymi względem powoda R. C. nr SM (...) oraz względem powodów R. i A. małżonków C. tytułem wykonawczym nr 2007 - (...).(....).

Obecnie należności objęte ww. tytułami wykonawczymi wynoszą 265.603,10 zł należności głównej, odsetki liczone jak dla zaległości podatkowych i koszty egzekucyjne.

W dniu 2 grudnia 2013 r. małżonkowie C. na mocy umowy o dożywocie (Rep. A numer (...)) przenieśli na syna A. C. (1) prawo własności zabudowanego, zorganizowanego gospodarstwa rolnego. W zamian A. C. (1) zobowiązał się zapewnić rodzicom dożywotnie utrzymanie, odpowiednią pomoc i pielęgnowanie w chorobie oraz sprawić im własnym kosztem pogrzeby odpowiadające miejscowym zwyczajom. Wartość przedmiotowych nieruchomości strony czynności określiły na kwotę 300.000 zł, w tym wartość lasu na kwotę 20.000 zł.

Postępowania egzekucyjne prowadzone na podstawie wystawionych w tej sprawie tytułów wykonawczych nie przyniosły efektów. Ustalono, że powodowie R. C. i A. C. (2) nie posiadają majątku mogącego stanowić przedmiot egzekucji. Postanowieniami z dnia 20 września 2016 r. postępowania egzekucyjne zostały umorzone wskutek stwierdzenia, że w wyniku ich dalszego prowadzenia nie uzyska się kwoty przewyższającej wydatki.

Powód wskazał, że dłużnicy w dacie dokonywania zaskarżonej czynności mieli nie tylko świadomość, ale też zamiar pokrzywdzenia wierzyciela, bowiem całokształt ich działań majątkowych wskazuje jednoznacznie na chęć wywołania bezpośredniego skutku w postaci uniemożliwienia egzekucji należności podatkowych a więc zamiar pokrzywdzenia wierzyciela.

Powód oparł swoje roszczenie na treści przepisów art. 527 § 1-3 k.c. – art. 533 k.c. (k. 2-15).

Pozwani – A. C. (1), R. C. i A. C. (2) wnieśli o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od strony powodowej kosztów postępowania na rzecz każdego z pozwanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według spisu kosztów.

W uzasadnieniu strona pozwana podniosła brak legitymacji biernej po stronie pozwanych R. C. i A. C. (2) zgodnie z art. 531 § 1 k.c., która powinna skutkować oddaleniem powództwa.

Ponadto pozwani podnieśli brak legitymacji czynnej po stronie powodowej z uwagi na to, iż zdaniem pozwanych należności podatkowe nie są wierzytelnością w rozumieniu cywilistycznym. Strona pozwana wskazała, że w związku z publicznoprawnym charakterem wierzytelności Skarbu Państwa nie jest dopuszczalna ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika (art. 527 k.c.). Państwo jako podmiot uprawniony do uzyskania świadczenia (podatku) nie jest wierzycielem w rozumieniu prawa cywilnego.

Ponadto pozwany A. C. (1) zaprzeczył wszelkim twierdzeniom pozwu, jakoby miał wiedzę, iż jego rodzice mają jakiegokolwiek zadłużenie wobec powoda i że działali z pokrzywdzeniem wierzyciela.

Pozwany wskazał także, że w dacie zawarcia umowy dożywocia, która ma charakter odpłatny jego rodzice nie byli dłużnikami powoda albowiem wskazane w pozwie decyzje organów podatkowych nie podlegały wykonaniu i były zaskarżane do sądów administracyjnych, po raz pierwszy w 2009 roku, kiedy to Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie uznał zasadność skarg kasacyjnych rodziców pozwanego. Kolejne skargi kasacyjne składane były w latach 2013 - 2014 i rodzice pozwanego także w tym czasie nie mieli żadnych wymagalnych zobowiązań wobec powoda pozwany zaś, mający w dacie powstania obowiązku podatkowego 26 lat, nigdy wcześniej nie był informowany przez rodziców o jakichkolwiek postępowaniach podatkowych czy problemach finansowych z tym związanych co winno być oceniane przez pryzmat regulacji art. 530 k.c. Zdaniem pozwanego za datę powstania zobowiązań podatkowych należy przyjąć moment uprawomocnienia się wyroków Naczelnego Sądu Administracyjnego i datę wystawienia przez powoda tytułów wykonawczych, te zaś pochodzą z lat 2015 -2016. Ani pozwany, ani jego rodzice nie byli w stanie w roku 2013 przewidzieć, jak będzie się kształtowała ich sytuacja majątkowa za trzy - cztery lata (k. 89-95).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

R. C. jest dłużnikiem powoda z tytułu zaległości od podatku od towarów i usług za:

- grudzień 2001 r. – zaległość za ten okres została ostatecznie określona decyzją Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej z dnia 21.12.2012 r. Nr (...)(...), która została utrzymana w mocy decyzją Dyrektora Izby Skarbowej w B. z dnia 25.03.2013 r., znak PTII/(...)/AB/13/W(decyzja k. 27-33);

- styczeń – maj 2002 r. oraz lipiec – grudzień 2002 r. – zaległość za ten okres została ostatecznie określona decyzją Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej z dnia 21.12.2012 r. Nr (...)(...), która została utrzymana w mocy Decyzją Dyrektora Izby Skarbowej w B. z dnia 25 marca 2013 r., znak (...)(...) (decyzja k. 34-40).

Ponadto R. C. wraz z małżonką A. C. (2) są dłużnikami powoda z tytułu zaległości podatkowych w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2002 r. – zaległość za ten okres została ostatecznie określona decyzją Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w B. Nr (...)(...)r., która została utrzymana w mocy decyzją Dyrektora Izby Skarbowej w B. z dnia 29 marca 2013 r., znak P. /(...) (decyzja k. 41-46).

Powyższe zaległości zostały objęte tytułami wykonawczymi SM (...)z dnia 15.05.2015 r. – dotyczy zaległości w podatku od towarów i usług za grudzień 2001 r. (tytuł wykonawczy k. 47), SM (...)z dnia 15.05.2015 r. – dotyczy zaległości w podatku od towarów i usług za styczeń-kwiecień 2002 r. (tytuł wykonawczy k. 48-49), SM(...)z dnia 15.05.2015 r. – dotyczy zaległości w podatku od towarów i usług za maj 2002 r., lipiec-wrzesień 2002 r. (tytuł wykonawczy k. 50-51),SM (...)z dnia 15.05.2015 r. – dotyczy zaległości w podatku od towarów i usług za październik-grudzień 2002 r. (tytuł wykonawczy k. 52-53), 2007 - (...)z dnia 11.03.2016 r. dotyczy zaległości w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2002 r. (tytuł wykonawczy k. 54-55).

Należności objęte ww. tytułami wykonawczymi na dzień 16.09.2016 r. wynosiły 265.603,10 zł należności głównej, odsetkami liczonymi jak dla zaległości podatkowych oraz kosztami egzekucyjnymi.

W dniu 02.12.2013 r. R. A. i A. Z. małżonkowie C. na mocy umowy o dożywocie, zawartej przed notariuszem K. T. (Rep. A Nr (...)) przenieśli na rzecz syna A. C. (1) prawo własności zabudowanego gospodarstwa rolnego, składającego się z działek gruntu położonych: w obrębie wsi S., gmina K., powiat (...), województwo (...), oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o łącznej powierzchni 5,6200 ha oraz w K., powiat (...), województwo (...), oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o łącznej powierzchni 0,7995 ha, dla których Sąd Rejonowy w Łomży VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadził księgę wieczystą nr (...) (obecnie: wydzielona księga wieczysta nr (...)).

W zamian A. C. (1) zobowiązał się zapewnić rodzicom dożywotnie utrzymanie, polegające na przyjęciu ich jako domowników, dostarczeniu im wyżywienia, ubrania, mieszkania, polegającego na prawie wspólnego korzystania z całego budynku mieszkalnego posadowionego na działce gruntu o numerze geodezyjnym (...), położonej we wsi S., dostarczenia im światła i opału, zapewnienia im odpowiedniej pomocy i pielęgnowania w chorobie oraz sprawienia im własnym kosztem pogrzebu odpowiadającego miejscowym zwyczajom.

Wartość przedmiotowych nieruchomości strony czynności określiły na kwotę 300.000 zł, w tym wartość lasu na kwotę 20.000 zł (umowa k. 17-20, odpis zupełny księgi wieczystej k. 70-74, 75-84).

Ponadto w dniu 10.12.2013 r. R. A. i A. Z. małżonkowie C. (Rep. A Nr (...)) przenieśli na rzecz Spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. prawo własności nieruchomości stanowiących przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 55(1) k.c. pod nazwą Stacja Paliw R. C. tytułem wkładu niepieniężnego na pokrycie obejmowanych przez siebie do wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej 500 udziałów po 100 złotych każdy, o łącznej wartości 50.000 zł. Strony określiły wartość przedmiotu umowy na 702.337,65 zł.(umowa k. 21-26).

R. C. prowadził działalność gospodarczą pod nazwą Stacja Paliw R. C. w K.. Dla celów podatku dochodowego prowadził podatkową księgę przychodów i rozchodów, a dla celów podatku od towarów i usług prowadził ewidencję zakupów VAT i ewidencję sprzedaży VAT. W wyniku kontroli przeprowadzonej przez pracowników Urzędu Skarbowego w K. w 2002 r. decyzją z 15.06.2007 r. Dyrektor Urzędu Kontroli Skarbowej w B. określił R. C. zobowiązanie podatkowe w podatku od towarów i usług za grudzień 2001 r. w innej kwocie, aniżeli została zadeklarowana, zaś kolejną decyzją z 15.06.2007 r. B. określił R. C. zobowiązanie podatkowe w podatku od towarów i usług za poszczególne miesiące 2002 r. Stwierdzono bowiem, iż R. C. nie zaewidencjonował całej sprzedaży gazu propan-butan. Ponadto w wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, że prowadzona przez R. C. podatkowa księga przychodów i rozchodów była nierzetelna. Dyrektor Urzędu Kontroli Skarbowej w B. decyzją z 15.10.2008 r. określił małżonkom C. wysokość zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2002 r. w kwocie 46.603 zł w miejsce zeznanego w kwocie 0,00 zł. Od ww. decyzji R. C. i A. C. odwołali się do Dyrektora Izby Skarbowej w B.. Postępowania podatkowe toczyły się następnie przez kilka lat. R. C. i A. C. wielokrotnie kwestionowali zapadające decyzje organów podatkowych. Ostatecznie decyzje podatkowe utrzymujące decyzję określającą zobowiązania R. C. w podatku VAT za grudzień 2001 r. oraz poszczególne okresy rozliczeniowe 2002 r. oraz zobowiązania małżonków C. w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2002 r. zapadły 25.03.2013 r. ((...) -24/(...)/W i (...) -2/(...)/13/W oraz P./ (...)).

W Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w B. zostało zarejestrowanych 6 spraw (dwie sprawy zostały zarejestrowane po uchyleniu orzeczenia WSA w Białymstoku przez NSA do ponownego rozpoznania) ze skarg R. C. na decyzje Dyrektora Izby Skarbowej w B. dotyczące wymiaru podatku. W sprawach I SA/Bk 620/10 i I SA/Bk 619/10 (poprzednio zarejestrowane jako I SA/Bk 81/09 i I SA/Bk 82/09) WSA w Białymstoku wyrokami z 17.12.2010 r. uchylił zaskarżone decyzje i poprzedzające je decyzje Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w B.. W sprawach I SA/Bk 190/13 i I SA/Bk 191/13 Naczelny Sąd Administracyjny wyrokami z 06.02.2015 r. oddalił skargi kasacyjne od wyroków WSA w Białymstoku (pismo z WSA w Białymstoku k. 152).

Powód prowadził w stosunku do dłużników postępowanie egzekucyjne, jednakże podejmowane czynności nie doprowadziły do zaspokojenia objętych pozwem wierzytelności. W toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego ustalono, że R. C. utrzymuje się z zasiłku dla bezrobotnych, mieszka bądź u syna, bądź u córki, nie posiada żadnych środków finansowych, wierzytelności oraz nieruchomości, jest współwłaścicielem motocykla, przyczepy oraz dwóch samochodów ciężarowych (wykaz majątku z 25.08.2015 r. k. 57-60). W toku czynności egzekucyjnych

przeprowadzonych 06.09.2016 r. ustalono, że R. C. nadal jest osobą bezrobotną, pozostaje na utrzymaniu syna i córki, nie ma stałego miejsca zamieszkania i zameldowania, nie posiada nieruchomości oraz oszczędności, nadal jest współwłaścicielem ww. ruchomości (protokół o stanie majątkowym zobowiązanego k. 61). Odnośnie A. C. ustalono, że pozostaje ona na utrzymaniu syna A. i nie posiada żadnego majątku (protokół o stanie majątku k. 62).

Wobec powyższego postanowieniem z dnia 20.09.2016 r., nr 2007-EA.511. (...)2016 postępowanie egzekucyjne prowadzone na podstawie tytułów wykonawczych nr (...)zostało umorzone wskutek stwierdzenia, że w wyniku jego dalszego prowadzenia nie uzyska się kwoty przewyższającej wydatki (postanowienie k. 63). Również postępowanie egzekucyjne prowadzone na podstawie tytułu wykonawczego 2007 - (...) (...)zostało umorzone na mocy postanowienia z dnia 20.09.2016 r., nr (...). (...)2016 (postanowienie k. 65).

Pozwany A. C. (1) jest synem R. C. i A. C. (2).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dokumenty, których autentyczność nie była przez żadną ze stron kwestionowana.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo w stosunku do pozwanego A. C. (1) zasługuje na uwzględnienie. Powództwo w stosunku do pozwanych R. C. i A. C. (2) należało oddalić.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do twierdzeń pozwanych dotyczących braku podstaw do objęcia ochroną pauliańską należności z tytułu podatku od towaru i usług oraz podatku dochodowego od osób fizycznych z uwagi na ich publicznoprawny charakter. Przede wszystkim zwrócić należy uwagę, że podniesiona przez pozwanych kwestia dotyczy w rzeczywistości dopuszczalności drogi sądowej w sprawie, nie zaś braku po stronie powoda legitymacji czynnej skutkującej oddaleniem powództwa. Zdaniem Sądu Okręgowego stanowisko strony pozwanej w tej mierze nie zasługuje na uwzględnienie.

Powództwo oparte na art. 527 k.c. i n. jest elementem cywilnoprawnej ochrony wierzytelności. Uprzednio w orzecznictwie prezentowane było stanowisko, zgodnie z którym powództwo z art. 527 k.c. i in. nie może służyć ochronie należności publicznoprawnych, w tym podatkowych (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1999 r., II CKN 298/99, OSNC 2000, nr 1, poz. 15, z dnia 1 października 1999 r., II CKN 710/99, niepubl., z dnia 21 grudnia 1999 r., II CKN 789/99, niepubl., z dnia 30 lipca 2002 r., IV CKN 1246/00, niepubl.).

W późniejszym jednak orzecznictwie zostało wypracowane odmienne stanowisko, które aktualnie należy przyjąć już za jednolite, dopuszczające możliwość wykorzystania konstrukcji cywilistycznej skargi pauliańskiej w drodze analogii legis do ochrony wierzytelności publicznoprawnych (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11.04.2003r. III CZP 15/03 OSNC 2004/3/32, uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 12 marca 2003 r., III CZP 85/02, OSNC 2003/10/129, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2005 r. I CK 677/04, Pr.Bankowe 2005/9/10, POP (...), wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 2006 r. III CSK 57/06, LEX nr 195391, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2010 r. II CSK 227/10, OSNC-ZD 2011/1/23, Biul.SN 2010/12/17, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2011 r. II CSK 513/10, LEX nr 960505). W orzeczeniach ww. wskazano m.in., że sprawami cywilnymi są także sprawy, w których przedmiotem sporu są cywilnoprawne skutki zdarzeń, niemających charakteru cywilnoprawnego. Ponadto Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 10 lipca 2000 r., Sk 12/99, stwierdził, że art. 1 k.p.c. rozumiany w ten sposób, iż w zakresie pojęcia "sprawa cywilna" nie mogą mieścić się roszczenia dotyczące zobowiązań pieniężnych, których źródło stanowi decyzja administracyjna, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Podkreślił, że za takim ujęciem, uzasadnionym dotychczas argumentami natury prawnoprocesowej, współcześnie przemawia dodatkowo art. 177 Konstytucji, zgodnie z którym sądy powszechne sprawują wymiar sprawiedliwości we wszystkich sprawach z wyjątkiem spraw ustawowo zastrzeżonych dla właściwości innych sądów ((...) Zb.Urz. 2000, nr 5, poz. 143). Z ww. orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika również wprost, że skarga pauliańska chroniąca wierzycieli przed wyzbywaniem majątku przez dłużników w celu uniemożliwienia egzekucji przysługuje również wierzycielom należności publicznoprawnych, a zatem podatków, składek ZUS itp. Wskazana

ewolucja orzecznictwa w omawianym przedmiocie spowodowała, że za nieaktualne należy uznać orzeczenia Sądu Najwyższego wyrażające pogląd przeciwny. Argumentacja prezentowana przez Sąd Najwyższy w ww. orzeczeniach powoduje, że krytyka przedstawicieli doktryny prawa cywilnego nowej linii orzeczniczej we wskazanym zakresie nie zasługuje na uwzględnienie.

Na uwzględnienie zasługuje natomiast stanowisko strony pozwanej co do braku legitymacji biernej po stronie pozwanych R. C. i A. C. (2). Wprawdzie trafnie wskazuje powód, że skarżona czynność prawna prowadzi do pokrzywdzenia go jako wierzyciela, nie tylko z powodu wyzbycia się przez dłużników składnika majątkowego, z którego mogliby uzyskać zaspokojenie, ale także z racji obciążenia – w ramach świadczenia wzajemnego – całej nieruchomości prawem dożywotnich świadczeń co powoduje, że możliwość przeprowadzenia skutecznej egzekucji w takiej sytuacji doznaje istotnego ograniczenia i ma wpływ na zakres ewentualnego zaspokojenia. Zgodnie bowiem z art. 1000 § 3 k.p.c. w razie sprzedaży licytacyjnej nieruchomości na poczet ceny nabycia zostanie zaliczona wartość praw dożywotnika (która w istocie zmniejsza wartość nieruchomości), czego efektem będzie zaspokojenie wierzyciela w mniejszym zakresie, aniżeli w sytuacji gdyby nieruchomość nie była obciążona takim prawem. Jednak w sprawie obciążenie nieruchomości prawem dożywocia nie jest rozporządzeniem przez pozwanego A. C. (1) uzyskaną korzyścią, lecz jego świadczeniem na rzecz R. C. i A. C. (2) w zamian za przeniesienie własności w ramach jednej i tej samej czynności podlegającej zaskarżeniu skargą pauliańską (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2012 r., II CSK 206/12, Legalis nr 667393). Obciążenie prawem dożycia nieruchomości nie jest więc czynnością stanowiącą rozporządzenie przez osobę trzecią uzyskaną korzyścią majątkową w rozumieniu przepisu art. 531 § 2 k.c. Zgodnie natomiast z art. 531 § 1 k.c. uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie trzeciej, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową. Mając powyższe na uwadze zdaniem Sądu Okręgowego w sprawie nie ma podstaw do wytoczenia powództwa także przeciwko dłużnikom. Przepis art. 531 § 2 k.p.c. nie ma zastosowania, a § 1 tegoż artykułu uprawnia do wystąpienia z powództwem tylko przeciwko osobie trzeciej. Wobec braku legitymacji biernej po stronie R. C. i A. C. (2) powództwo co do nich należało oddalić.

Nie ulega wątpliwości, że R. C. i A. C. (2) są dłużnikami Skarbu Państwa z tytułu zobowiązań podatkowych. Powyższe nie było kwestionowane przez pozwanych. Jednak zdaniem strony pozwanej zasadność roszczenia winna być oceniana przez pryzmat przesłanek z art. 530 k.c., zgodnie z którym przepisy dotyczące skargi pauliańskiej stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli. W takiej sytuacji, jeżeli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową odpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną tylko wtedy, gdy osoba trzecia o zamiarze dłużnika wiedziała. Przepis ten wprowadza w stosunku do wiarygodności przyszłych bardziej rygorystyczne wymogi dowodowe w zakresie wykazania złej wiary dłużnika i osoby trzeciej. Argumentując zastosowanie art. 530 k.c. w sprawie pozwany wskazywał, że w dacie zawarcia umowy dożywocia, która ma charakter odpłatny jego rodzice nie byli dłużnikami powoda albowiem wskazane w pozwie decyzje organów podatkowych nie podlegały wykonaniu (art. 239a ustawy Ordynacja podatkowa) i były zaskarżone do sądów administracyjnych. Zdaniem pozwanego za datę powstania zobowiązań podatkowych należy przyjąć moment uprawomocnienia się wyroków Naczelnego Sądu Administracyjnego i datę wystawienia przez powoda tytułów wykonawczych, te zaś pochodzą z lat 2015-2016 r. Sąd nie podzielił stanowiska pozwanych.

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa zobowiązanie podatkowe powstaje z dniem: 1) zaistnienia zdarzenia, z którym ustawa podatkowa wiąże powstanie takiego zobowiązania; 2) doręczenia decyzji organu podatkowego, ustalającej wysokość tego zobowiązania (§ 1). W myśl § 2 jeżeli przepisy prawa podatkowego nakładają na podatnika obowiązek złożenia deklaracji, a zobowiązanie podatkowe powstaje w sposób określony w § 1 pkt 1, podatek wykazany w deklaracji jest podatkiem do zapłaty, z zastrzeżeniem § 3. Zgodnie z § 3 jeżeli w postępowaniu podatkowym organ podatkowy stwierdzi, że podatnik, mimo ciążącego na nim obowiązku, nie zapłacił w całości lub w części podatku, nie złożył deklaracji albo że wysokość zobowiązania podatkowego jest inna niż wykazana w deklaracji, albo powstałego zobowiązania nie wykazano, organ podatkowy wydaje decyzję, w której określa wysokość zobowiązania podatkowego. Z ww. przepisu wynika, że każde zobowiązanie, zarówno takie, w sprawie którego wydaje się obligatoryjnie decyzje wymiarowe (np. podatek rolny, leśny od nieruchomości od osób fizycznych czy podatek

od spadków i darowizn), jak i takie, w sprawie którego decyzja nie musi być wydawana, ponieważ zastępuje ją deklaracja podatnika (np. podatki dochodowe, VAT), poprzedza wstąpienie podatnika w pole obowiązku podatkowego i zaistnienie w ten sposób uprawnień i obowiązków materialnych oraz obowiązku samowymiaru i prawa wymiaru zobowiązania. Natomiast z terminem złożenia deklaracji albo wydania decyzji wiąże się wymagalność zobowiązania i termin zapłaty (art. 47 § 1 i 3 OrdPod). Zarówno deklaracja, jak i decyzja są podstawą wykonywania zobowiązań, w tym egzekucji (Ordynacja podatkowa. Komentarz red. prof. dr hab. Henryk Dzwonkowski, komentarz do art. 21 ustawy Ordynacja podatkowa pul. Legalis). Zdaniem Sądu Okręgowego nie ma zatem wątpliwości, że zobowiązanie podatkowe powstaje z dniem zaistnienia zdarzenia, z którym ustawa wiąże jego powstanie. Natomiast decyzja organu podatkowego weryfikuje jedynie wymiar podatku zadeklarowany przez podatnika. Ma ona charakter deklaratoryjny. Stwierdza ona jedynie, że powstało zobowiązanie podatkowe, i jaka jest jego wysokość. Zakończenie postępowania podatkowego określającego wymiar podatku wiąże się zatem jedynie z wymagalnością wierzytelności. Powyższe oznacza, że już w 2001 r. i 2002 r. pozwani R. C. i A. C. (2) byli dłużnikami Skarbu Państwa i że na moment powstania ich zobowiązania podatkowego nie miał wpływu fakt, że decyzje w tym zakresie i tytułu wykonawcze powstały później. Dlatego w sprawie nie ma zastosowania art. 530 k.c.

W sprawie natomiast bezsporne jest, że wierzytelność jest wymagalna. Wynika to również z wystawionych przez Naczelnika Urzędu Skarbowego tytułów wykonawczych dotyczących zaległości podatkowych za lata 2001-2002. Ponadto zgodnie z twierdzeniami powoda skarga od decyzji Dyrektora Izby Skarbowej w B. z dnia 25.03.2013 r., znak (...) -2/12/AB/13/W została oddalona wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w B. z 21.08.2013 r. sygn. akt I SA/Bk 191/13. Wyrokiem z 06.02.2015 r. Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargę kasacyjną od ww. orzeczenia WSA w Białymstoku. skarga od decyzji Dyrektora Izby Skarbowej w B. z dnia 25 marca 2013 r., znak PTI (...) została oddalona wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w B. z 21.08.2013 r. sygn. akt I SA/Bk (...). Wyrokiem z 06.02.2015 r. Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargę kasacyjną od ww. orzeczenia WSA w Białymstoku. Skarga od decyzji Dyrektora Izby Skarbowej w B. z dnia 29 marca 2013 r., znak P. (...) została oddalona wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w B. z 21.08.2013 r. sygn. akt I SA/Bk 192/13 (k. 160-161).

Przechodząc zatem do rozważań nad zasadnością roszczenia wskazać należy że zgodnie z art. 527 § 1 k.c. gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. W myśl cytowanego przepisu przesłankami skargi pauliańskiej są: 1) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli; 2) uzyskanie w wyniku tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią; 3) istnienie po stronie dłużnika świadomości pokrzywdzenia wierzycieli; 4) wiedza bądź możliwość dowiedzenia się przez osobę trzecią, uzyskującą korzyść majątkową, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Powyższe przesłanki muszą zostać spełnione kumulatywnie. Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na wierzycielu szukającym ochrony. W odniesieniu do pewnych sytuacji istnieją jednak również przepisy szczególne, które zawierają odpowiednie modyfikacje, zaostrzające lub łagodzące wymogi dowodowe w zależności od specyfiki normowanych stanów faktycznych.

Zgodnie z art. 527 § 3 k.c. jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W tej sytuacji wierzyciel musi jedynie wykazać istnienie bliskiego stosunku między dłużnikiem a osobą trzecią, nie musi natomiast udowadniać, iż osoba trzecia wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Kolejnym przepisem łagodzącym wymogi dowodowe jest art. 528 k.c. zgodnie z którym jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się

dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Innymi słowy stan świadomości osoby trzeciej jest prawnie obojętny, gdy w wyniku czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie. Oznacza to, że osoba trzecia nie może bronić się przed roszczeniem wierzyciela, wykazując, iż nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła wiedzieć, że dokonując danej czynności prawnej, dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Nie budzi wątpliwości, że w sprawie została spełniona pierwsza z ww. przesłanek. Zgodnie z art. 527 § 2 k.c. czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. W doktrynie i orzecznictwie jednolicie przyjmuje się, że pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia (wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej). Rzeczywista niewypłacalność dłużnika, musi zatem istnieć w chwili wystąpienia ze skargą pauliańską, jak i w chwili orzekania przez sąd o żądaniu wierzyciela uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną (art. 316 § 1 k.p.c.) (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r. V CKN 280/00, LEX nr 52793). O niewypłacalności dłużnika, w rozumieniu art. 527 § 2 k.c., świadczy m.in. bezskuteczność przeprowadzonej przeciwko niemu egzekucji (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 września 1998 r. III CKN 612/97, OSNC 1999/3/56).

R. C. i A. C. (2) na skutek zaskarżonej czynności z 02.12.2013 r. wyzbyli się majątku w postaci zabudowanego gospodarstwa rolnego o łącznej pow. ponad 6 ha i wartości 300.000 zł, a następnie na skutek czynności z 10.12.2013 r. wyzbyli się kolejnego składnika majątkowego w postaci przedsiębiorstwa o wartości 702.337,65 zł. W związku z dokonanymi czynnościami prawnymi pozwani nie dysponują już majątkiem, który wystarcza na zaspokojenie roszczeń powoda i stali się niewypłacalni. Świadczy o tym fakt, że prowadzone przez powoda postępowania egzekucyjne celem wyegzekwowania przysługujących mu wobec pozwanych należności zostały w 2016 r. umorzone wobec stwierdzenia braku środków wystarczających nawet na pokrycie wydatków. Obecnie jedynym majątkiem R. C. są ruchomości w postaci motocykla, przyczepy oraz dwóch samochodów ciężarowych, których jest współwłaścicielem. A. C. nie posiada natomiast żadnego majątku, okresowo wyjeżdża za granicę. Porównując aktualny stan majątkowy dłużników ze stanem, który mógłby być bez dokonania zaskarżonej czynności nie ulega wątpliwości, że w zamian za swoje świadczenie dłużnicy nie uzyskali ekwiwalentu, który przynajmniej w tym samym stopniu, co zbyty nadawałby się do egzekucji. Oczywistym więc jest, że wyzbywając się majątku w drodze objętych pozwem czynności dłużnicy stali się niewypłacalni, co w świetle art. 527 § 2 k.c. oznacza, że zaskarżona czynność prawna została dokonana z pokrzywdzeniem powoda jako wierzyciela.

Zdaniem Sądu Okręgowego spełniona została także przesłanka w postaci uzyskania przez pozwanego A. C. (1) jako osobę trzecią korzyści majątkowej w wyniku zawarcia umowy dożywocia. Korzyść ta polega na uzyskaniu własności nieruchomości, które bezspornie mają istotną wartość majątkową, za którą dłużnicy nie uzyskali ekwiwalentnego świadczenia.

Po stronie dłużników została spełniona także kolejna przesłanka z art. 527 § 1 k.c. w postaci świadomości dłużnika zawarcia umowy z pokrzywdzeniem wierzyciela. Dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, gdy uświadamia sobie, że na skutek dokonania czynności prawnej może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzyciela z jego majątku. Świadomość taka istnieje, gdy dłużnik wie, że na skutek czynności prawnej określone aktywa wyjdą z jego majątku i że z tego powodu wierzyciele będą mieli trudności z zaspokojeniem, a w konsekwencji nastąpi ich pokrzywdzenie (A. Ohanowicz (w:) System prawa cywilnego, t. III, cz. 1, s. 948; M. Pyziak-Szafnicka (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1259). Do przyjęcia, że dłużnik dokonywał czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, wystarczy, by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności (wyrok SA w Poznaniu z dnia 12 maja 2005 r., I ACa 1764/04, OSA 2006, z. 3, poz. 8; wyrok SA w Katowicach z dnia 18 marca 2010 r., V ACa 27/10, Biul. SAKa 2010, nr 3, s. 27; wyrok SA w Szczecinie z dnia 22 sierpnia 2012 r., I ACa 816/11, LEX nr 1216401). Podkreślenia wymaga, że dla spełnienia omawianej przesłanki istotna jest wiedza dłużnika, że istnieje

zobowiązanie i to bez względu na to no to czy jest ono sporne i wymagalne oraz czy w następstwie czynności prawnej wierzyciel będzie miał trudności w zaspokojeniu swojej należności.

Dłużnicy w dacie dokonania zaskarżonej czynności, tj. w dniu 2.12.2013 r. mieli świadomość co do istnienia zobowiązania z tytułu podatku. Czynność została dokonana w kilka miesięcy po wydaniu decyzji Dyrektora Izby Skarbowej w B. (decyzje z 25.03.2013 r. i decyzja z 29.03.2013 r.) utrzymujących w mocy decyzje Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w B. określających ich zaległości. Ponadto postępowania podatkowe administracyjne oraz sądowoadministracyjne mające na celu określenie zobowiązań podatkowych R. C. w podatku VAT za grudzień 2001 r. oraz poszczególne okresy rozliczeniowe za 2002 r., jak również mające na celu określenie zobowiązania podatkowego małżonków C. w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2002 r. toczyły się od kilku lat. Czynności kontrolne zostały przeprowadzone już w 2002 r., a pierwsze decyzje w sprawie określenia wysokości zobowiązania podatkowego zapadły w 15.06.2007 r. (decyzje w sprawie podatku od towarów i usług za grudzień 2001 r. i za poszczególne okresy rozliczeniowe 2002 r.) oraz w 15.12.2008 r. (decyzja w sprawie podatku dochodowego od osób fizycznych za 2002 r.). Istnieniu po stronie dłużników świadomości, że zaskarżona czynność jest dokonywana przez nich z pokrzywdzeniem wierzyciela nie wyklucza okoliczność, że po dacie zawarcia umowy dożywocia toczyły się jeszcze postępowania sądowoadministracyjne. Postępowania te dotyczyły zobowiązań powstających z chwilą dokonania czynności lub zaistnienia stanu faktycznego podlegającego opodatkowaniu. Dłużnicy dokonując zatem zaskarżonej czynności co najmniej przewidywali, że w sytuacji oddalenia ich skarg przez sąd administracyjny Skarb Państwa będzie miał trudności w zaspokojeniu swoich należności podatkowych. W istocie R. C. i A. C. w grudniu 2013 r. najpierw zaskarżoną czynnością wyzbyli się jednego składnika majątkowego w postaci gospodarstwa rolnego, a następnie wyzbyli się drugiego składnika ich majątku w postaci stacji paliw. Takim działaniem wyzbyli się wszystkich przedmiotów majątkowych umożliwiających skuteczną egzekucję. Tak więc nie ulega wątpliwości, że zawierając umowę dożywocia dłużnicy musieli się co najmniej liczyć ze skutkiem w postaci uniemożliwienia wyegzekwowania przez powoda przysługujących mu względem nich należności.

Odnosnie spełnienia ostatniej przesłanki, tj. istnienia po stronie pozwanego A. C. (1) wiedzy bądź możliwości dowiedzenia się przez niego, że dłużnicy dokonali czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela zauważyć należy, że do przedmiotowej umowy za zastosowanie art. 528 k.c. Sąd Okręgowy podziela stanowisko prezentowane przez Sąd Najwyższy zgodnie z którym dla zachowania cechy odpłatności świadczenia dłużnika powinno odpowiadać ekwiwalentne świadczenie osoby trzeciej, spełniane kosztem jej majątku. Niewystarczające jest zatem świadczenie niewspółmierne do uzyskanego od dłużnika, ani takie które w istocie spełniane jest np. z substancji nabywanego od dłużnika majątku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2011 r. IV CSK 624/10, LEX nr 1102545, wyr. SN z 16.9.2011 r., IV CSK 624/10, OSNC – Zb. dodatkowy 2012, Nr D, poz. 75). W świetle powyższego przyjmuje się, że trudno jest mówić o ekwiwalentności świadczeń w przypadku umowy dożywocia, kiedy to dochodzi do przeniesienia własności nieruchomości o znacznej wartości, w zamian za zobowiązanie do dożywotniego utrzymania (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28 lutego 2013 r., I ACa 870/12, Legalis nr 715190).

Mając powyższe na uwadze, nie budzi wątpliwości, że A. C. (1) jako osoba trzecia na podstawie umowy dożywocia uzyskał korzyść majątkową bezpłatnie w rozumieniu art. 528 k.c. – świadczenia otrzymywane przez dłużników od pozwanego nie są współmierne do przysporzenia, jakie uczynili oni na rzecz A. C. (1). Ponadto świadczenie A. C. (1) polegające na zapewnieniu dłużnikom dożywotnich świadczeń nastąpiło kosztem nabytego od dłużników majątku, czyli de facto majątek A. C. (1) w żadnym stopniu nie uległ uszczupleniu. W konsekwencji Sąd Okręgowy przyjął – na podstawie art. 528 k.c., że bez znaczenia dla możliwości uznania umowy dożywocia za bezskuteczną jest czy pozwany A. C. (1) wiedział, czy nawet przy należytej staranności mógł się dowiedzieć, że dłużnicy działali ze świadomością pokrzywdzenia powoda. Innymi słowy w sprawie stan świadomości pozwanego A. C. (1) jest prawnie obojętny. Nie było zatem potrzeby dokonywania w tym kierunku ustaleń faktycznych.

Gdyby nawet przyjąć, że umowa dożywocia zawarta przez dłużników z pozwanym A. C. (1) ma charakter odpłatny, to wskazać należy że w sprawie znajduje również zastosowanie inny przepis łagodzący wymogi dowodowe – art. 527 § 3 k.c. Z uwagi na fakt, że pozwany A. C. (1) jest synem dłużników w stosunku do niego zachodzi domniemanie że wiedział on, iż dłużnicy działali ze świadomością pokrzywdzenia powoda. Stosunek bliskości z reguły bowiem

wynika z powiązań rodzinnych tj. pokrewieństwa, małżeństwa czy powinowactwa. Powiązania rodzinne z samej swojej istoty zwykle rodzą bliższe relacje. Uznanie, że mimo istnienia formalnych więzów rodzinnych stosunek bliskości nie zachodzi, możliwe jest wyłącznie wówczas, gdy krewni lub powinowaci nie utrzymują ze sobą żadnych kontaktów lub ich stosunki cechuje wrogość bądź obojętność (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 17.10.2013 r. I ACa 284/13, Legalis nr 1241539). Ciężar dowodu w takiej sytuacji przejść musi na ową osobę trzecią, która winna wykazać, że mimo istnienia formalnej więzi rodzinnej z dłużnikiem bliskość uzasadniająca domniemanie wiedzy o jego sprawach nie występuje. Pozwany A. C. (1) nie przedstawił żadnych dowodów na okoliczność, że łączące go z rodzicami stosunki nie mają charakteru bliskości w rozumieniu art. 527 § 3 k.c., ani też nie przedstawił żadnych dowodów na okoliczność braku wiedzy, iż jego rodzice działali z pokrzywdzeniem wierzyciela.

Z uwagi na powyższe w sprawie zostały spełnione przesłanki roszczenia pauliańskiego. Dlatego powództwo wobec pozwanego A. C. (1) należało uwzględnić orzekając jak w wyroku. Zgodnie z wymogami oznaczono w nim czynność prawną przez podanie jej rodzaju, istotnej treści, przedmiotu majątkowego, do którego ona się odnosi, stron czynności (dłużnika oraz osoby trzeciej) oraz innych indywidualizujących ją danych. Wskazano też przysługującą powodowi wierzytelność, która w żądaniu pozwu została określona jako „wierzytelność główna 265.603,10 złotych wraz z odsetkami od zaległości podatkowych i kosztami egzekucyjnymi.” Jednocześnie jako wartość przedmiotu sporu strona powodowa wskazała kwotę „300.000 złotych” i dlatego w takiej sytuacji kwotę chronionej wierzytelności wyznacza wartość przedmiotu sporu. (patrz wyrok Sądu Najwyższego z 12.01. 2007r. w sprawie IV CZ 105/06, niepybl.)

Powództwo wobec pozwanych R. C. i A. C. (2) podlegało oddaleniu z przyczyn wyżej w wskazanych.

Koszty postępowania między stronami Sąd wzajemnie zniósł na podstawie art. 100 k.p.c. Obie strony były reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników. Mimo, że po stronie pozwanej radca prawny reprezentował kilka osób to jednak wielopodmiotowy charakter strony nie stanowi wyodrębnionego kryterium ustalania kosztów związanych z zastępstwem procesowym, bowiem bez względu na liczbę osób występujących po obu stronach sprawa jest jedna i w związku z tym do niezbędnych kosztów procesu należy zaliczyć wynagrodzenie jednego pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23 sierpnia 2013 r., I ACa 338/13, Legalis nr 742995). W rezultacie, w sytuacji, gdy powództwo zostało uwzględnione w stosunku do jednego z pozwanych, a oddalone w stosunku do pozostałych pozwanych reprezentowanych przez jednego pełnomocnika, koszty zastępstwa prawnego winny zostać między stronami wzajemnie zrekompensowane.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych kierując się zasadą z art. 98 § 1 k.p.c. Sąd zasądził od pozwanego A. C. (3) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łomży kwotę 15.000 zł tytułem opłaty od pozwu, której powód nie miał obowiązku uiszczać.

Z tych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.